

Spis treści

Uwagi wstępne	5
I. Pierwsze lata. Literatura przed 1949 rokiem	9
Warunki życia kulturalnego	9
Prasa kulturalna. Dyskusje	11
Środowisko polskie na emigracji	16
Poezja	19
Starsza formacja poetów	19
Poezja młodych. Tadeusz Różewicz	23
Przerwany proces	25
Proza	25
Doświadczenie wojny	25
Literatura obozowa. Tadeusz Borowski	27
Temat wojenny	30
Literatura łagrowa. Gustaw Herling-Grudziński	32
Proza o żołnierzach frontów zachodnich	34
Pierwsza fala prozy wojennej	36
Powojenna współczesność. Nawroty do Dwudziestolecia	36
Proza historyczna	38
Dramat	39
Dramat werystyczny	39
Dramat paraboliczny	40
II. Socrealizm w literaturze krajowej	42
Reorganizacja życia kulturalnego	42
Doktryna socrealizmu	45
Pisarze wobec socrealizmu	48

Proza	50
Powieść produkcyjna	50
Wieś w powieści	54
Styl socrealistyczny	56
Temat wojenny	56
Powieść historyczna	58
Dramat	61
Dramat produkcyjny	61
Dramat „antyimperialistyczny”	64
Dramat historyczny	65
Poezja	67
Poetyka socrealistyczna	68
Obraz socjalistycznej ojczyzny	71
Socrealistyczny panegiryk	73
Obraz świata Zachodu. Motywy wojny	75
Mieczysław Jastrun. Tadeusz Różewicz. Władysław Broniewski. Konstanty Ildefons Gałczyński. Leopold Staff	76
Zmierzch socrealizmu	80
III. Literatura po 1956 roku	82
Warunki życia literackiego	82
Przełom Października	82
Nowy układ kulturalny	84
Czasopiśmiennictwo	88
Życie literackie na emigracji	90
Poezja	94
Poezja wygnańcza	95
Pokolenie 56	98
Londyńska grupa „Kontynenty”	100
Refleksja o człowieku i historii. Czesław Miłosz. Tadeusz Róże- wicz	100
Poezja o dominancie moralistycznej	105
Poezja wyobraźni	109
Poetyckie nowatorstwo. Julian Przyboś. Poezja lingwistyczna	112
Dialogi z tradycją. Współczesny klasycyzm	116
Lata sześćdziesiąte	119
Pokolenie '68	121
Proza	123
Proza rozrachunkowa. Analizy świata władzy	125
Pokolenie 56	128
Witold Gombrowicz	131
Groteska. Sławomir Mrożek	133

Mała stabilizacja	135
Wobec wyzwań współczesności	137
Współczesna tematyka polska. Edward Stachura. Tadeusz Konwicky	138
Temat wojenny	141
Proza na emigracji	150
Proza wspomnień w Kraju	153
Proza nurtu chłopskiego	154
Proza historyczna	157
Dramat	164
Dramat tradycyjny	167
Groteska. Witold Gombrowicz. Sławomir Mrożek. Tadeusz Różewicz	169
Poszukiwania lat sześćdziesiątych	175
Tematyka biblijna i antyczna. Dramat historyczny	178
Krytyka literacka	181
Formy wypowiedzi krytycznej	182
Esej literacki	185
Wybrana bibliografia	193
Indeks nazwisk	196

Indeks nazwisk

Indeks nie obejmuje bibliografii. Tłustym drukiem wyróżniono strony, na których znajdują się ważniejsze omówienia dotyczące poszczególnych autorów. W nawiasach podano daty życia pisarzy polskich czynnych w okresie, który obejmuje książka.

- Abramow Jarosław (ur. 1933) 177
Anders Władysław 35
Andrzejewski Jerzy (1909–1983) **37**, 41, 127, 136, **138**, 140, 158
Auderska Halina (ur. 1904) 65, 146
Augustyn Adam (ur. 1936) 139

Baczyński Krzysztof Kamil 14, 19
Balzac Honoré de 13, 56
Barańczak Stanisław (ur. 1946) **121–123**
Bardijewski Henryk (ur. 1932) 177
Bartelski Lesław (ur. 1920) 54
Bednarczyk Czesław 91
Berent Waław 159
Bereza Henryk (ur. 1926) **184, 185**
Białoszewski Miron (1922–1983) 98, **114–116**, 147, 148
Bieńkowski Zbigniew (1913–1994) 114
Bierezin Jacek (1947–1993) 121
Bierut Bolesław 11, 74, 82
Błoński Jan (ur. 1931) **183–185**
Bobkowski Andrzej (1913–1961) **188, 189**
Bocheński Jacek (ur. 1926) 127
Bogusławski Wojciech 65
Bohdanowiczowa Zofia (1898–1965) 96
Bordowicz Maciej Zenon (ur. 1941) 177
Borowski Tadeusz (1922–1951) 15, **27–30**, 34
Brandstaetter Roman (1906–1987) 65, 66, 158, 179, 180
Brandys Kazimierz (ur. 1916) 50, **53, 54**, 66, 125, 137, 144
Brandys Marian (ur. 1912) 50, 158
Bratny Roman (ur. 1921) 12, 54, 63, 143
Braun Andrzej (ur. 1923) 50, 53, 67, 70, 72, 125, 137
Breza Tadeusz (1905–1970) 37, 137, 138
Broniewski Władysław (1897–1962) 10, 67, 69, 75, 77, 80
Broszkiewicz Jerzy (1922–1993) 60, 64, 176, 180
Bryll Ernest (ur. 1935) 98, **117**
Brzękowski Jan (1903–1983) 95, 109
Brzoza Jan (1900–1971) 59
Buczek Marian 76
Buczkowski Leopold (1905–1989) **31, 32**, 136
Bujnowski Józef (ur. 1910) 112
Bunsch Karol (1898–1987) 38
Burek Tomasz (ur. 1938) **184, 185**
Bursa Andrzej (1932–1957) 98, **99**, 134

- Camus Albert 144
 Cervantes Saavedra Miguel de 189
 Chciuk Andrzej (1920–1978) 150, 152
 Chopin Fryderyk 60
 Conrad Joseph 21
 Cwojdziański Antoni (1896–1972) 168
 Czapski Józef (1896–1993) 33
 Czarnecki Stefan 65
 Czaykowski Bogdan (ur. 1932) 100
 Czechowicz Józef 20
 Czerniawski Adam (ur. 1934) 100
 Czernik Stanisław (1899–1969) 59, 60, 155
 Czeszko Bohdan (1923–1988) 30, 57, 143, 146
 Czuchnowski Marian (1909–1991) 33
 Cycz Stanisław (ur. 1931) 128
- Danilewicz Ziełińska Maria (ur. 1907) 152, **187**
 Dante Alighieri 189
 Dąbrowska Maria (1889–1965) 12, 49, 135, **142**
 Dąbrowski Jarosław 59
 Dobraczyński Jan (1910–1994) 158
 Domański Marek (ur. 1921) 64
 Dygat Stanisław (1914–1978) 134
 Dziarnowska Janina (1903–1992) 50
- Edelman Marek 148
 Eliot Thomas Stearns 116
 Erenburg Ilia 80
- Filipowicz Kornel (1913–1990) 57, 140
 Flaszen Ludwik (ur. 1930) 80
 Fornalska Małgorzata 76
- Gajcy Tadeusz 14, 19
 Gałaj Julian (1908–1986) 54
 Gałczyński Konstanty Ildefons (1905–1953) **22, 23, 67, 77–80**
 Gąsiorowski Krzysztof (ur. 1935) 120
 Gąsiorowski Waław 58
 Genêt Jean 166
 Giedroyc Jerzy 18
- Gołubiew Antoni (1907–1979) **38, 39**
 Gombrowicz Witold (1904–1969) 16, 84, 91, 93, **131–133, 169, 170, 188, 189, 192**
 Gomułka Władysław 41, 51, 58, 84, 127, 145
 Gottesman Gustaw 64
 Górzeński Jerzy (ur. 1938) 120
 Grabski Władysław Jan (1901–1970) 38
 Grochowiak Stanisław (1934–1976) **98, 99, 113, 134, 177**
 Gruszczyński Krzysztof (1925–1992) 64
 Grydzewski Mieczysław 18
 Grynberg Henryk (ur. 1936) 87, 147
 Grzeźczak Marian (ur. 1934) 112
- Hamera Bogdan (1911–1974) 50
 Harasymowicz Jerzy (ur. 1933) 98
 Haupt Zygmunt (1907–1975) 152
 Hegel Georg Wilhelm Friedrich 101
 Hen Józef (ur. 1923) 143, 147
 Herbert Zbigniew (ur. 1924) 98, **118, 119, 123, 175**
 Herling-Grudziński Gustaw (ur. 1919) 32, 33, **34, 91, 151, 152, 188**
 Hłasko Marek (1934–1969) 82, 99, **128–130**
 Hołuj Tadeusz (1916–1985) 39, 59, **60, 143**
- Ihnatowicz Janusz Artur (ur. 1929) 100
 Ionesco Eugène 166
 Iredeński Ireneusz (1939–1985) 129, **177, 178**
 Iwaniuk Waław (ur. 1915) **106**
 Iwaszkiewicz Jarosław (1894–1980) 86, 88, **110, 111, 135, 142, 182**
- Janion Maria (ur. 1926) **186, 187**
 Jasienica Paweł (1909–1970) 158
 Jasięczyk Janusz (1907–1985) **35**
 Jastrun Mieczysław (1903–1983) 21, 60, 67, 69, 70, **76, 106, 107**
 Jerzyna Zbigniew (ur. 1938) 120
 Jurandot Jerzy (1911–1979) 63, 64

- Kamieńska Anna (1920–1986) 106, **111**
 Kapuściński Ryszard (ur. 1932) 127
 Karasek Krzysztof (ur. 1937) 121
 Karpowicz Tymoteusz (ur. 1921) **114**,
 177
 Kawalec Julian (ur. 1916) 156
 Kierczyńska Melania (1888–1962) 45
 Kijowski Andrzej (1928–1985) 136, **183**,
 185
 Kleiner Juliusz 12
 Kochanowski Jan 65
 Kołakowski Leszek (ur. 1927) 87, 134
 Konwicki Tadeusz (ur. 1926) 30, 31, 50, 57,
 126, 135, 138, **140**, **141**, 143
 Korcelli Kazimierz (1907–1987) 65
 Korczak Janusz 137
 Kornhauser Julian (ur. 1946) 121, 135
 Kossak-Szczucka Maria (1890–1968) 16,
 27, 28, 84
 Kościuszko Tadeusz 163
 Kott Jan (ur. 1914) 13, 127
 Kowalewski Mirosław (ur. 1919) 50
 Kowalewski Stanisław (ur. 1918) 50
 Kowalska Anna (1903–1969) 50, 60
 Kozioł Urszula (ur. 1931) 98
 Krakowiecki Anatol (1901–1950) 33
 Krall Hanna (ur. 1937) 148
 Krasiński Janusz (ur. 1928) 143, 177
 Kruczkowski Leon (1900–1962) 39, **40**, 59,
 64, 65, 125, 126, 168, 176
 Krynicki Ryszard (ur. 1943) 121
 Krzywicka Irena (1899–1994) 62
 Kubiak Tadeusz (1924–1979) 67
 Kuncewiczowa Maria (1899–1989) 84, 93,
 144, 151
 Kurek Jalu (1904–1983) 54, 60
 Kuryluk Karol 11
 Kuśmierek Józef (1927–1992) 54, **55**
 Kuśniewicz Andrzej (1904–1993) 126,
 153, 158
 Kwiatkowski Jerzy (1927–1986) **183**
 Lasota Grzegorz (ur. 1929) 45
 Lechoń Jan (1899–1956) 20, **96**, **97**, 188
 Lem Stanisław (ur. 1921) 127
 Lutowski Jerzy (1923–1985) 62, 66, 81
 Ławrynowicz Zygmunt (1925–1987) 100
 Łobodowski Józef (1909–1988) 16, 96,
 100
 Łomnicki Tadeusz 63
 Łopalewski Tadeusz (1900–1979) 59
 Łoziński Józef (ur. 1945) 157
 Łubieński Tomasz (ur. 1938) 181
 Łukasiewicz Jacek (ur. 1934) **183**, 185
 Mackiewicz Józef (1902–1985) **149**, **150**
 Maczek Stanisław 36
 Majakowski Włodzimierz 70
 Malewska Hanna (1911–1983) 13, **60**, **61**,
 89, **162**
 Maliszewski Aleksander (1901–1978) 65
 Mandalian Andrzej (ur. 1926) 70, 73
 Markiewicz Jarosław (ur. 1942) 120
 Matuszewski Ryszard (ur. 1914) **183**
 Mazowiecki Tadeusz 89
 Mickiewicz Adam 65, 87, 103, 163, 171,
 181, 189
 Międzyrzecki Artur (ur. 1922) 67
 Mikke Jerzy 181
 Milbitz Aleksander 163
 Miłosz Czesław (ur. 1911) **21**, 91–93,
100–103, 105, 110, 123, 152, 153, 188,
190–192
 Młodożeniec Stanisław (1895–1959) 84
 Moczar Mieczysław 146
 Moczarski Kazimierz (1907–1975) 148
 Modrzewski Frycz Andrzej 60, 65
 Morcinek Gustaw (1891–1963), 27, 28,
 60
 Morstin Ludwik Hieronim (1886–1966) 65,
 66, 168, 180
 Morton Józef (1911–1994) 54, 154
 Mostwin Danuta (ur. 1921) 150, 151
 Mrozek Sławomir (ur. 1930) 127, 133, **134**,
 145, **171–173**, 175–177, 180
 Munk Andrzej 134
 Myśliwski Wiesław (ur. 1932) 156, 157

- Naglerowa Herminia (1890–1957) 33
 Nałkowska Zofia (1884–1954) **25–28**, 30, **37, 38**
 Newerly Igor (1903–1987) 137
 Niemojowski Jerzy (1918–1989) **117**
 Norwid Cyprian 100
 Nowak Tadeusz (1930–1991) 69, 98, **111**, 147, 156
 Nowakowski Marek (ur. 1935) **128–131**, 135, 140
 Nowakowski Tadeusz (ur. 1918) 149, 152
 Nowotko Marceli 76
- Obertyńska Beata (1898–1980) **33**, 96
 Odojewski Włodzimierz (ur. 1930) 128, 129, **148, 149**
 Orzeszkowa Eliza 13
 Otwinowski Stefan (1910–1976) 27, 39
 Ożóg Jan Józef (1913–1991) 155
- Pankowski Marian (ur. 1919) 151, 177
 Papier Tadeusz (1914–1991) 54
 Parnicki Teodor (1908–1988) 16, 84, **160–162**
 Pasternak Leon (1910–1969) 62
 Paukšta Eugeniusz (1916–1979) 146
 Piętak Stanisław (1909–1964) 67, 72, 155
 Pilot Marian (ur. 1936) 157
 Piórkowski Jerzy (1924–1990) 62
 Pollak Seweryn (1907–1987) 69
 Pomianowski Jerzy (ur. 1921) 87
 Poświatowska Halina (1935–1967) 98, 99
 Potocki Szczesny 163
 Prus Bolesław 13
 Pruszyński Ksawery (1907–1950) **35, 36**
 Przyboś Julian (1901–1970) 20, **112–114**, 122
 Przyłuski Bronisław (1905–1980) 96
 Putrament Jerzy (1910–1986) 45, 57, 126, 147
 Pytlakowski Jerzy (1916–1988) 50
- Redliński Edward (ur. 1940) 139, 156
 Rej Mikołaj 65
- Rejtan Tadeusz 163
 Rojewski Jan (ur. 1915) 62
 Romanowiczowa Zofia (ur. 1922) 144, 152
 Rosenbergowie Ethel i Julius 64
 Rózewicz Tadeusz (ur. 1921) 20, **23–25**, 30, 67, **75–77**, 94, **103–105**, 110, 113, 118, 123, 135, 144, **172–175**
 Rudnicki Adolf (1912–1990) **32**, 137, 143
 Rusinek Michał (ur. 1904) 62
 Rybarski Leopold (ur. 1909) 62
 Rymkiewicz Jarosław Marek (ur. 1935) **117, 118**
 Rymkiewicz Władysław (1900–1984) 59
- Sandauer Artur (1913–1989) **185**
 Sartre Jean-Paul 166, 168
 Schulz Bruno 85, 133
 Sienkiewicz Henryk 58, 159, 162
 Sito Jerzy Stanisław (ur. 1934) 84, **117**, 181
 Skowroński Zdzisław (1909–1969) 63
 Słonimski Antoni (1895–1976) 10, 83
 Słotwiński Józef (ur. 1908) 63
 Słowacki Juliusz 60
 Ślucki Arnold (1920–1972) 67, 70, 87, 112
 Sokorski Włodzimierz (ur. 1908) 45
 Sokrates 189
 Stachura Edward (1937–1979) 98, 99, 128, **139, 140**
 Staff Leopold (1878–1957) 76, **78, 79**
 Stalin Józef W. 51, 74, 75, 80, 89
 Stanuch Stanisław (ur. 1931) 128
 Stempowski Jerzy (1894–1969) 188, 189, **190**
 Stojowski Andrzej (ur. 1933) 153
 Stroński Zdzisław Leon 19
 Stroop Jürgen 148
 Strykowski Julian (ur. 1905) **153, 154**
 Szaniawski Jerzy (1886–1970) **40, 41**, 48, **167, 168**
 Szczepański Jan Józef (ur. 1919) **30, 31**, 48, 143
 Szczypiorski Andrzej (ur. 1924) 127, 158
 Szmaglewska Seweryna (1916–1992) **27**

- Szyborska Wisława (ur. 1923) 67, 98,
106–108
- Ścibor-Rylski Aleksander (1928–1983) 50,
55, 125
- Śmieja Florian (ur. 1925) 100
- Śpiewak Jan (1908–1967) 69
- Świerczewski Karol 74
- Świrszczyńska Anna (1909–1984) 41, 66
- Taborski Bolesław (ur. 1927) 84, 100
- Tarn Adam (1902–1975) 64, 88
- Terlecki Tymon (ur. 1905) 187, 188
- Terlecki Władysław (ur. 1933) 128, 129,
163, 164
- Tołstoj Lew N. 13, 56
- Trzebiński Andrzej 19
- Trziszka Zygmunt (ur. 1936) 146, 156, 157
- Turowicz Jerzy 11
- Tuwim Julian (1894–1953) 10, **20, 116**
- Twardowski Jan (ur. 1916) 106, **108, 109**
- Twerdochlib Andrzej (1936–1991) 139
- Vincenz Stanisław (1888–1971) 92, 152,
153, 155, 189, 190
- Wajda Andrzej 37
- Wańkowicz Melchior (1892–1974) **35, 84,**
94, 150, 152
- Warmiński Janusz 63
- Wat Aleksander (1900–1967) 48, 111, 188
- Ważyk Adam (1905–1982) 21, **22, 39, 67,**
69, 81
- Wierzyński Kazimierz (1894–1969) 16, 20,
94, **97, 98**
- Wiktor Jan (1890–1967) 59
- Wilczek Jan (1916–1987) 50
- Wilhelmi Janusz 89
- Wirpsza Witold (1918–1985) 69, 70, 106
- Witkiewicz Stanisław Ignacy (ps. Witkacy)
85, 133, 167
- Wittlin Józef (1896–1976) 152, 188
- Wojaczek Rafał (1945–1971) **120, 121,**
140
- Wojdowski Bogdan (1930–1994) **147, 148**
- Woroszyński Wiktor (ur. 1927) 67, 70, 71,
106
- Woźniakowski Jacek 89
- Wróblewski Walery 59
- Wygodzki Stanisław (1907–1992) 87, 143,
144
- Wyka Kazimierz (1910–1975) 11, 31, 109,
186
- Wyspiański Stanisław 61, 171
- Zagajewski Adam (ur. 1945) 121, 135
- Zagórski Jerzy (1907–1984) 21, 41
- Zahorska Stefania (1890–1961) 149
- Zalewski Witold (ur. 1921) 30, 54
- Zawieyski Jerzy (1902–1969) 13, 39, 41,
48, **162, 163, 168, 169, 179**
- Żakiewicz Zbigniew (ur. 1933) 153
- Żeromski Stefan 62, 159
- Żółkiewska Wanda (1909–1989) 62
- Żółkiewski Stefan 11
- Żukrowski Wojciech (ur. 1916) **30, 50, 57,**
126, 137, 146
- Żurek Jerzy (ur. 1946) 181